

balken van 10 tot 12 cm dikte. De openingen zijn opgevuld met riet, bamboe, vlier etc (niet helemaal ingevuld getekend).

Natuurlijk kan ook een simpele balk (zie rechter muur) volstaan. Er zijn vele variaties te bedenken en het beste laat men zich leiden door het beschikbare materiaal en de beschikbare tijd en financiële ruimte. Deze voorzieningen kunnen immers later altijd nog bijgemaakt worden.

Alle muurkanten kunnen van nesthulp worden voorzien. Ook aan de kant waar geen zon komt blijken nestgangen graag te worden gebruikt.

Het is aan te bevelen om elk jaar weer wat nieuwe nesthulp op te hangen ter vervanging van de oude gescheurde exemplaren, want veel soorten nestelen bij voorkeur in ongebruikte gangen.

Bestrating

Tussen de muren in en om het muurblok heen zou het beste een bestrating van kinderkopjes of klinkers kunnen worden aangebracht, met ruime voegen gelegd in een ondergrond van ten minste 20 cm geel zand, zodat het een geschikt terrein wordt voor graafwespen en zandbijen.

Tot slot

Een insectenmuur is een verrijkende voorziening in elke tuin. Er zijn ook dierenwoontorens ontworpen, die alles combineren (zie Grasduinen van juni 2001). De voorzieningen hoeven echter helemaal niet zo hoog te zijn. Lage muren bieden de mogelijkheid om er (geel) zand aan de achterkant tegenaan te brengen, zodat daarop en op het zand in de muur een rijkdom aan planten tot ontwikkeling kan komen. Voorwaarde bij alles is namelijk, dat er voldoende drachtplanten zijn in de omgeving. Als u zich verdiept in de soorten en de voorwaarden die ze stellen aan hun leefomgeving, dan zijn een heleboel zaken logisch zelf te bedenken. Gelukkig is er inmiddels van Heiko Bellmann een boek verschenen met wat meer informatie over de bijen en wespen die er zijn. Veel genoegen.

Literatuur

Koster, A., Insectenbeheer. Wetenschappelijke mededeling KNNV nr 187 (1988)

Ellis, W.N., (red): Insectenfauna en natuurbeheer.

Wetenschappelijke mededeling KNNV nr 192 (1989)

Londo, G. en Hengst, J.den, Tuin vol wilde planten. Terra, Zutphen (1993) ISBN90 6255 447 4

Bellmann, H., Gids van Bijen, Wespen en Mieren, Tirion, Baarn(1998) ISBN90 5210 293 7

Maandblad Grasduinen: 'Bouw een beestentoren', juni 2001.

bijen

Tuinieren met zweefvliegen

Menno Reemer

Iedereen heeft zweefvliegen in de tuin, maar niet iedereen reageert er even verheugd op. Dit geldt vooral voor mensen die ze niet goed kennen: door hun vaak fel gekleurde of behaarde uiterlijk kunnen zweefvliegen erg op bijen, hommels of wespen lijken. Maar steken kunnen ze niet. Wie zich niet laat afschrikken door hun misleidende uiterlijk, kan veel plezier beleven aan het bekijken van deze behendige vliegers. En omgekeerd kunnen zweefvliegen, na wat aanpassingen in de tuin, veel plezier aan u beleven.

Bij, wesp of zweefvlieg?

In het begin is het soms moeilijk om een 'vermomde' zweefvlieg te onderscheiden van bijen, hommels en wespen. Toch verraden ze zich al snel door hun vlieggedrag: zweefvliegen staan vaak als kleine helikoptertjes stil in de lucht. Af en toe doen ze een razendsnelle uitval naar een voorbijvliegend insect,

waarna ze weer naar hun plekje terugkeren. Wie goed oplet kan verder zien dat ze korte voelsprietten en één paar vleugels hebben, terwijl angeldragers in het bezit zijn van lange sprietten en twee paar vleugels.

Voedsel

Volwassen zweefvliegen leven van nectar en stuifmeel, dus ze zijn vaak op bloemen te vinden. Kieskeurig zijn ze niet, zolang de nectar maar niet te diep in de bloem ligt. Zweefvliegen hebben namelijk niet zo'n lange tong als bijen of vlinders. Schermbloemen en composieten zijn bijvoorbeeld erg geliefd bij zweefvliegen.

Bij de larven is het wat ingewikkelder. De larven van de meer dan 300 uit Nederland bekende zweefvliegsoorten stellen allemaal hun eigen eisen aan hun voedsel en hun leefomgeving. Grofweg zijn ze onder te verdelen in de volgende categorieën:

- vleeseters (ca. 150 soorten)

Deze soorten leven vrijwel allemaal van bladluizen en

zijn in uw tuin dus welkome biologische bestrijders.

- planteneters (ca. 50 soorten)

Deze soorten zijn vaak gespecialiseerd op bepaalde plantensoorten. Tuinplanten laten ze aardig met rust.

- bacteriezevers in water (ca. 60 soorten)

Deze soorten leven in rottend organisch materiaal in waterige omgeving (ook in composthopen of koemest), waar ze zich voeden met micro-organismen.

- bacteriezevers in houtmolm (ca. 55 soorten)

Ook deze soorten voeden zich met micro-organismen, die ze filteren uit rottend hout.

Zweefvliegen in de tuin

Om het zweefvliegen in de tuin naar de zin te maken, moet er zowel voor de volwassen vliegen als voor de larven iets te halen zijn. Dit betekent dat er in ieder geval veel bloemen met ondiep-liggende nectar moeten groeien, zoals schermbloemen en composieten.

Veel soorten hebben bovendien een voorkeur voor witte en gele bloemen. Voorbeelden van tuinplanten die het goed doen bij zweefvliegen zijn guldenroede, klimop, margriet, herfstaster en vlinderstruik. Het kan geen kwaad om een hoekje van de tuin een beetje aan zijn lot over te laten, zodat hier een bloemrijke ruigte kan ontstaan waar vaak vanzelf bloemen gaan groeien die voor zweefvliegen interessant zijn. Hoewel een tuinman er vaak niet blij mee is, komen er op wilde planten als paardenbloem, zevenblad en berenklauw vaak veel zweefvliegen af.

Als u ook voor de larven van zweefvliegen iets wilt betekenen, dan is het belangrijk om aan hun uiteenlopende eisen tegemoet te komen. U kunt onder andere de volgende maatregelen toepassen:

- Laat dood hout liggen. Als dit gaat rotten, voelen

verschillende houtmolmbewonende soorten zich erin thuis.

- Zorg voor een geleidelijk aflopende oever in uw tuinvijver, waar moerasplanten kunnen groeien (zoals gele iis, lisdodde etc.). In de 'moddertjes' die hier ontstaan ontwikkelen zich verschillende soorten bijzweefvliegen en pendelzweefvliegen.

- Stel het maaien van het gras uit tot september of oktober. Bladluisetende larven krijgen zo de kans zich te voeden en een plekje in de strooisellaag te zoeken om zich te verpoppen. Bovendien hebben volwassen zweefvliegen dan nog de tijd om van de bloemen te snoepen. Voer het maaisel niet af, maar leg dit op een plaats waar u er geen last van heeft (bijvoorbeeld een composthoop). De hierin aanwezige larven kunnen dan doorleven, en in de humus die zich vormt kunnen andere zweefvliegen weer hun eitjes leggen.

Meer weten?

Een gratis zoekkaart met hierop de algemeenste soorten Nederlandse zweefvliegen is te bestellen bij Stichting EIS-Nederland, Postbus 9517, 2300 RA Leiden. Hier kunt u voor f 12,50 ook de 'Voorlopige atlas van de Nederlandse zweefvliegen' bestellen. Dit is een overzicht van de verspreiding van de Nederlandse zweefvliegsoorten.

De Jeugdbondsuitgeverij in Utrecht geeft twee boekjes uit waarmee vrijwel alle Nederlandse zweefvliegen op naam gebracht kunnen worden: de Zweefvliengtabel (f 7,50) en de Zweefvlienveldgids (f 17,50) schriftelijk bestellen bij de JBU, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, of via internet: <http://www.jeugdbondsuitgeverij.nl>.

Blinde bij. Dia: P. Elshout